

Republica Moldova
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE

DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 70g/2024

privind excepția de neconstituționalitate
a unor prevederi din articolul 113 alin. (2) din Codul de procedură penală
(confruntarea în cadrul procesului penal)

CHIȘINĂU

4 iulie 2024

Curtea Constituțională, judecând în componența:

dnei Domnica MANOLE, *Președinte*
dnei Viorica PUICA,
dlui Nicolae ROȘCA,
dnei Liuba ȘOVA,
dlui Serghei ȚURCAN,
dlui Vladimir ȚURCAN, *judecători*,
cu participarea dlui Dorin Casapu, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată la 26 martie 2024,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 4 iulie 2024, în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolului 113 alin. (2) din Codul de procedură penală, ridicată de dl avocat Ion Cobîșenco, în interesele dlui Slavian Ostaci, în dosarul nr. 1-2392/2022, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani.

2. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost trimisă la Curtea Constituțională de dl judecător Radu Grecu de la Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

ÎN FAPT

A. Circumstanțele litigiului principal

3. Așa cum au fost formulate de autorul excepției, circumstanțele litigiului principal pot fi rezumate după cum urmează.

4. Pe rolul Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, se află cauza penală a dlui Slavian Ostaci, care este acuzat de comiterea infracțiunii prevăzute la articolul 264¹ alin. (1) (*conducerea mijlocului de transport de către o persoană care se află în stare de ebrietate alcoolică cu grad avansat*) din Codul penal.

5. La 13 februarie 2024, apărarea a formulat o cerere de completare a cercetării judecătorești prin efectuarea confruntării în cadrul ședinței de judecată. Instanța de judecată a respins cererea, motivând că cauza se află la etapa judecării cauzei în fond, iar legea nu prevede efectuarea acestei acțiuni procesuale la această etapă a procesului.

6. În procesul de examinare a cauzei, dl avocat Ion Cobîșenco a ridicat, în interesele dlui Slavian Ostaci, excepția de neconstituționalitate a articolului 113 alin. (2) din Codul de procedură penală, din perspectiva omisiunii de a reglementa competența instanței de judecată de a efectua confruntarea la etapa de judecare a cauzei.

7. Printr-o încheiere din 14 martie 2024, instanța a admis cererea de ridicare a excepției de neconstituționalitate și a trimis sesizarea la Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

B. Legislația pertinentă

8. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 1 Statul Republica Moldova

„[...]”

(3) Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sunt garantate.”

Articolul 20 Accesul liber la justiție

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție.”

Articolul 21 Prezumția nevinovăției

„Orice persoană acuzată de un delict este prezumată nevinovată până când vinovăția sa va fi dovedită în mod legal, în cursul unui proces judiciar public, în cadrul căruia i s-au asigurat toate garanțiile necesare apărării sale.”

Articolul 54 Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

„(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sunt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

(3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.

(4) Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.”

9. Prevederile relevante ale Codului de procedură penală, adoptat prin Legea nr. 122 din 14 martie 2003, sunt următoarele:

Articolul 113 Confruntarea

„(1) În cazul în care există divergențe între declarațiile persoanelor audiate în aceeași cauză, se procedează la confruntarea acestor persoane, inclusiv cu cele ale căror declarații sunt defavorabile bănuțitului, învinuitului, dacă este necesar, pentru aflarea adevărului și înlăturarea divergențelor.

(2) Confruntarea se efectuează de către organul de urmărire penală din oficiu sau la cererea participanților la proces.

[...].”

ÎN DREPT

Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

10. Autorul sesizării menționează că din textul normei contestate rezultă că confruntarea poate fi efectuată doar la etapa urmăririi penale, fiind încălcat principiul nemijlocirii, care are la bază cunoașterea directă de către instanța de judecată a probelor pe care se va baza hotărârea.

11. În acest sens, autorul sesizării consideră că posibilitatea efectuării confruntării trebuie reglementată și pentru etapa judecării cauzei de către instanțe, deoarece acestea au obligația constituțională de a înlătui justiția prin administrarea probelor pentru descoperirea adevărului.

12. În opinia sa, prevederile contestate contravin articolelor 1 alin. (3), 20, 21 și 54 din Constituție și articolului 6 § 1 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

A. Aprecierea Curții

13. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

14. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a unor prevederi din Codul de procedură penală, ține de competența Curții Constituționale.

15. Curtea observă că excepția de neconstituționalitate a fost ridicată de avocatul unei părți în proces. Astfel, sesizarea este formulată de către subiectul căruia i s-a conferit acest drept, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție, așa cum a fost interpretat acesta prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016.

16. Curtea observă că obiectul sesizării este articolul 113 alin. (2) din Codul de procedură penală, din perspectiva omisiunii de a reglementa competența instanței de judecată de a efectua confruntarea la etapa judecării cauzei.

17. În jurisprudența sa, Curtea a reținut că omisiunea legislativă poate constitui obiect de examinare al Curții Constituționale dacă prin aceasta se afectează un drept fundamental (a se vedea DCC nr. 125 din 5 octombrie 2023, § 18).

18. Excepția de neconstituționalitate a fost ridicată într-o cauză penală în care partea apărării a solicitat efectuarea confruntării la etapa judecării cauzei (a se vedea § 5 *supra*). Curtea admite că prevederile contestate ar putea fi aplicate în cauza în care a fost ridicată excepția de neconstituționalitate.

19. Prevederile contestate nu au făcut anterior obiect al controlului de constituționalitate.

20. Autorul excepției a susținut că prevederile contestate sunt contrare articolelor 1 alineatul (3) (*preeminența dreptului*), 20 (*accesul liber la justiție*), 21 (*prezumția de nevinovăție*) și 54 (*restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți*) din Constituție.

21. Referitor la incidența articolului 1 alin. (3) din Constituție, Curtea subliniază că acest articol comportă un caracter general și nu poate reprezenta un reper individual și separat (a se vedea DCC nr. 125 din 5 octombrie 2023, § 21).

22. În privința articolului 54 din Constituție, Curtea reiterează că acesta nu are o aplicare de sine stătătoare, ci numai în coroborare cu un drept fundamental, care trebuie să fie aplicabil (a se vedea DCC nr. 185 din 21 decembrie 2023, § 22).

23. În critica bazată pe articolul 20 din Constituție, care garantează dreptul de acces liber la justiție și este un corespondent al articolului 6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, autorul excepției a afirmat că din textul normei contestate rezultă că confruntarea poate fi efectuată doar la etapa de urmărire penală, fiind omisă reglementarea competenței instanței de judecată de a dispune efectuarea acestei acțiuni procesuale.

24. În jurisprudența sa, Curtea a reținut că solicitarea administrării probelor constituie principalul instrument de apărare al inculpatului împotriva învinuirii formulate de procuror, iar prevederile articolelor 364 și 375 din Codul de procedură penală îi acordă inculpatului un drept general de a solicita în fața instanței de judecată administrarea de probe noi sau verificarea probelor obținute la etapa urmăririi penale, în condițiile Codului de procedură penală (a se vedea DCC nr. 39 din 8 mai 2018, § 21). Totodată, de vreme ce instanța de judecată trebuie să se asigure că a fost respectată echitatea în ansamblu a procesului penal, aceasta trebuie să examineze inclusiv ponderea mărturiilor și garanțiile procedurale compensatorii (a se vedea DCC nr. 64 din 29 iunie 2023, § 30).

25. De altfel, în jurisprudența sa, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a notat că garanțiile articolului 6 § 3 lit. d) din Convenție impun regula generală potrivit căreia acuzatul trebuie să i se ofere o posibilitate adecvată și suficientă de a contesta mărturiile acuzării și de a-i interoga pe autorii acestora, fie la momentul depoziției acestora, fie la o etapă ulterioară (a se vedea *Hümmer v. Germania*, 19 iulie 2012, § 38; *Snijders v. Olanda*, 6 februarie 2024, § 57).

26. În acest context, din perspectiva principiilor nemijlocirii și contradictorialității, Curtea are în vedere că Codul de procedură penală garantează inculpatului și apărătorului său dreptul de a participa la audiere și de a pune întrebări necesare martorilor (articolul 370 alineatele (3) și (4)), iar instanța de judecată, la cererea participanților/părților la proces, poate efectua orice alte acțiuni procesuale necesare pentru constatarea circumstanțelor cauzei (articolul 375), precum și de a administra probe noi pentru stabilirea și/sau verificarea circumstanțelor care au importanță în cauza penală (articolul 375¹ alin. (1)). Respectiv, Curtea nu găsește întemeiate argumentele autorului sesizării potrivit cărora omisiunea de reglementare a confruntării la faza de cercetare judecătorească ar împiedica instanța de judecată să îndeplinească acțiunile procesuale care se impun pentru constatarea și verificarea circumstanțelor care au importanță pentru cauza penală.

27. Curtea reiterează că legislația procesual-penală nu poate să exceleze în texte explicative. Principiul preeminenței dreptului pretinde ca legile să fie interpretate și aplicate ca făcând parte dintr-un sistem juridic coerent, nu în mod izolat și prin ignorarea altor norme relevante. Norma contestată trebuie citită în coroborare cu celelalte dispoziții legale incidente, ca făcând parte dintr-un sistem juridic coerent (a se vedea DCC nr. 187 din 22 decembrie 2022, § 44; DCC nr. 65 din 29 iunie 2023, § 21; DCC nr. 172 din 7 decembrie 2023, § 18). Prin urmare, Curtea nu constată existența în această cauză a unei ingerințe în dreptul protejat de articolul 20 din Constituție.

28. Cu privire la incidența articolului 21 din Constituție, Curtea observă că autorul sesizării nu a formulat niciun argument cu referire la caracterul contradictoriu al normei contestate cu norma constituțională invocată. Astfel, simpla enumerare a normelor constituționale în lipsa argumentelor care ar fundamenta pretinsa relație de contrarietate a dispozițiilor legale criticate față de acestea nu poate fi considerată o veritabilă critică de neconstituționalitate (a se vedea, *mutatis mutandis*, DCC nr. 174 din 13 decembrie 2022, § 25; DCC nr. 19 din 28 februarie 2023, § 22). În jurisprudența sa, Curtea a subliniat că nu-l poate substitui pe autorul excepției la formularea argumentelor de neconstituționalitate, pentru că ar efectua un control din oficiu (a se vedea DCC nr. 174 din 7 decembrie 2023, § 25).

29. Pentru că nu s-a demonstrat incidența unui drept fundamental, Curtea subliniază că nici articolele 1 alin. (3) și 54 din Constituție nu sunt incidente.

30. Prin urmare, pe baza celor menționate *supra*, Curtea constată că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate este inadmisibilă și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, pe baza articolelor 135 alin. (1) literele a) și g), 140 alin. (2) din Constituție, 26 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a prevederilor articolului 113 alin. (2) din Codul de procedură penală, ridicată de dl avocat Ion Cobîșenco, în interesele dlui Slavian Ostaci, în dosarul nr. 1-2392/2022, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Domnica MANOLE

Chișinău, 4 iulie 2024

DCC nr. 79

Dosarul nr. 70g/2024